RAADSINFORMATIEBRIEF

gemeente Rheden

Onderwerp

Ontwikkelingen jeugdhulp

Datum	2 september 2025
Thema programmabegroting	Vitaal & gezond
Portefeuillehouder	Ronald ter Hoeven
Zaaknummer	2025-013644

Kennis te nemen van

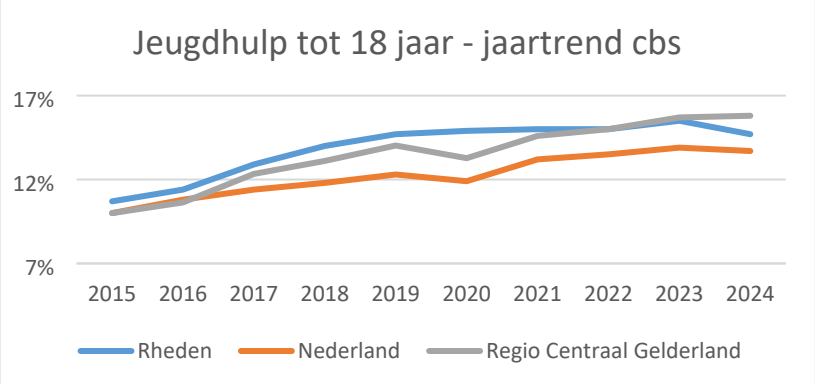
Ontwikkelingen van de jeugdhulp voor de gemeente Rheden.

Kernboodschap

De gemeente Rheden heeft de afgelopen jaren ingezet op het versterken van gezinnen en het voorkomen van problematiek, zodat minder kinderen jeugdhulp nodig hebben. Dat werpt zijn vruchten af: in vijf van de zes hulpvormen is het gebruik van jeugdhulp afgenomen. Alleen het aantal kinderen in jeugdhulp met verblijf is niet gedaald, maar toegenomen. We zien dat dit vraagt om aanscherping en intensivering van onze plannen op dit onderdeel van jeugdhulp. We hebben de ambitie om de komende jaren ervoor te zorgen dat minder kinderen gebruik hoeven te maken van jeugdhulp met verblijf. Zodat ook deze kinderen gezonder, kansrijker en veiliger op kunnen groeien.

Versterken gezinnen lukt, gebruik jeugdhulp afgenomen

Het lukt de gemeente Rheden om kinderen gezonder, kansrijker en veiliger op te laten groeien. Dit zien we in de afname van het totaal aan kinderen met jeugdhulp in de afgelopen jaren. Het verschil met het landelijk gemiddelde is afgenomen. Van 2,4% hoger in 2019 naar 1,6% hoger in 2023[1].

Het versterken van kinderen en gezinnen zien we terug bij vijf van zes te onderscheiden soorten jeugdhulp (zie bijlage grafieken 1,2,3). Zoals bij ambulante begeleiding en behandeling lokaal, ambulante behandeling regionaal, ambulante begeleiding en behandeling overig, jeugdbescherming & jeugdreclassering en jeugdhulp vervoer.
We hebben dit voor elkaar gekregen dankzij ingezette maatregelen van de afgelopen jaren, zoals het versterken van de pedagogische basis, inzet van praktijkondersteuner huisartsen (POH)-jeugd-ggz en lokale opdracht jeugdhulp.

[1] De data over 2024 zijn nog voorlopige data, maar lijken de positieve beweging te gaan bevestigen.

Jeugdhulp verblijf juist toegenomen

Terwijl bij de andere hulpsoorten het aantal kinderen met jeugdhulp afneemt, is dat bij jeugdhulp verblijf niet het geval (zie bijlage grafiek 4). In de jaren voor 2022 had Rheden procentueel minder kinderen met jeugdhulp verblijf dan het Nederlands gemiddelde. Terwijl dat vanaf 2022 juist daarboven ligt. Hier ligt er nog een uitdaging om het aantal kinderen met jeugdhulp verblijf naar beneden te krijgen.

Prijsontwikkeling

Terwijl we de ontwikkeling van het gebruik (hoeveelheid) inperken, zou de verwachting zijn dat de uitgaven ook omlaag gaan. Maar dat zien we niet terug in de uitgaven. Daarvoor moeten we allereerst kijken naar de prijsontwikkeling (P). Het prijspeil ligt in 2025 op 120,74% ten op zichte van het prijspeil in 2021. Voor de details van de stijging per jaar, zie tabel 5 in de bijlage bij deze brief. Er zijn verschillende oorzaken van de stijging:

- Gemeenten zijn verplicht om reële tarieven te betalen op basis van de Algemene Maatregel van Bestuur Reële prijzen jeugdwet.
- We moeten deze tarieven ook jaarlijks reëel indexeren. Net als andere gemeenten onderschrijven we daarvoor het OVA-convenant[2].
- Naast reguliere prijsontwikkeling (lonen en materieel) hebben we ook te maken met bijstelling van tarieven op basis van beleidsinhoudelijke keuzes. En met name voor de jeugdhulp verblijf is hier sprake van (zie bijlage grafiek 6). De afgelopen jaren is de landelijke beweging ingezet naar minder kinderen op met name de zwaarste groepen om de kwaliteit van zorg te verbeteren. Dus in plaats van 8-10 kinderen op een groep, naar 4-6 kinderen op een groep. De gemiddelde uitgave per jeugdige voor jeugdhulp verblijf is daardoor toegenomen van zo'n € 30.000 in 2021 naar ongeveer € 54.000 in 2024 (zie bijlage grafiek 7). Ook dit is een uitwerking van een reëel tarief voor zorg & ondersteuning die wij willen bieden.

Afspraken om de juiste prijzen toe te passen maken we hoofdzakelijk in regionaal verband. Ook voeren we in dit verband onderzoek uit en vindt overleg met aanbieders plaatst om op de genoemde reële tarieven uit te komen.
Sturen op een lagere prijs is dus beperkt door landelijke kaders en afspraken. Naar verwachting blijven de prijzen de komende jaren stijgen.

Prijsontwikkelingen gecombineerd met de toename van de hoeveelheid jeugdhulp met verblijf, maakt dat de afname van het totaal aantal kinderen met jeugdhulp, niet terug te zien is aan de uitgavenkant.

Sturen op de hoeveelheid

Wat dan overblijft is het sturen op de hoeveelheid (Q) (aantal kinderen, intensiteit (aantal uren en/of duur). We zien dat dit in vijf van de zes hulpsoorten lukt, ook al hebben we te maken met beperkingen als kinderen jeugdhulp krijgen. We hebben een wettelijke taak en moeten in jeugdhulp voorzien als dat nodig is (open-einde-regeling). Onze inzet is daarom vooral gericht op het voorkomen van jeugdhulp in de toekomst. Daar komt bij dat de implementatie van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd is vertraagd[3]. Onder andere is de verwachting dat de aanpassing van de jeugdwet inzake de inperking van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht niet eerder dan medio 2027 in werking kan treden. Daardoor worden we de komende jaren beperkt in het verder terugdringen van de hoeveelheid jeugdhulp.

Hierdoor blijft de beoogde structurele verlaging van de omvang van jeugdhulp en bijbehorende kostenbesparingen langer uit. Dit heeft directe gevolgen voor onze beleidsmaatregelen en maakt het noodzakelijk om eerdere aannames aan te scherpen en inzet op waar we nog wel

[2] Overheidsbijdrage Arbeidsontwikkeling (OVA).
[3] Groeipijn - advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd | Rapport | Rijksoverheid.nl

mogelijkheden zien, los van duidelijkheid over de reikwijdte van jeugdhulp, te intensiveren. En dit geldt met name voor verblijf. We tekenen daarbij aan dat als budgetten voor jeugdhulp niet ieder jaar meegroeien met de prijsontwikkelingen, dit betekent dat de aantallen kinderen met jeugdhulp harder moeten afnemen dan waar we met onze ambities op inzetten. We houden ambities om de hoeveelheid te verminderen, maar willen dit wel realistisch laten dalen op basis van aannames wat onze plannen op welk moment kunnen opleveren. Dit toetsen we aan landelijke gemiddelden, waar we op of onder willen uitkomen.

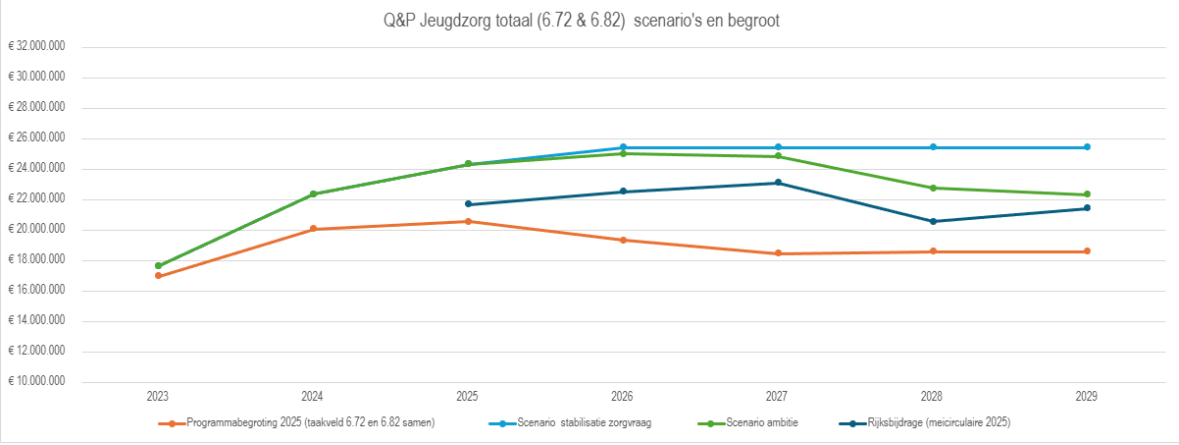
Ambities en plannen

Omdat we de afgelopen jaren hebben laten zien, dat het mogelijk is om te sturen op de Q gaan we daarmee verantwoord door. We zien ruimte om binnen de wettelijke kaders te werken aan het verder inperken van de hoeveelheid (Q) in brede zin. Onze ambitie daarin is om in 2029 het verschil met het landelijk gemiddelde nog verder te hebben verkleind (<1%). We kunnen niet alles oplossen, maar blijven binnen de mogelijkheden die we hebben, onverminderd werken aan zo goed mogelijke omstandigheden voor kinderen en gezinnen. Zodat ze gezond, kansrijk en veilig kunnen opgroeien.

En daarnaast gaan we specifiek inzetten op het terugdringen van de groei van jeugdhulp met verblijf in de komende jaren. Zodat ook deze kinderen gezonder, kansrijker en veiliger opgroeien. Onze ambitie hierop is dat we in 2029 uitkomen op het landelijk gemiddelde voor deze categorie jeugdhulp.

Alle plannen verbinden we aan het Koersdocument Samen leven; de daarvan afgeleide strategische agenda en ambities in het verder terugdringen van het gebruik van jeugdhulp en specifiek op het terugdringen van het jeugdhulp verblijf.

In grafiekvorm ziet het er als volgt uit. Hierin zien we het scenario bij een stabilisatie van de zorgvraag (lichtblauw), de ambitie waar we op in willen zetten (groen), de verwachtingen in de rijksbijdrage (donkerblauw) en programmabegroting 2025-2028 (oranje).

NB: zoals de begrotingsregels voorschrijven is het prijspeil van 2026 doorgetrokken voor de jaren daarna, dus exclusief de te verwachten prijsontwikkeling. Dit hebben we gedaan om de scenario's te kunnen vergelijken met de programmabegroting 2025.

Specifiek gericht op onze ambities zetten we in op een stevige sociaal pedagogische basis; preventieve netwerken in de buurt en een stevig lokaal team.

Gerichte aanpak

Kernpunten voor de **korte termijn** zijn het versterken van het team toegang jeugd:

- steviger inzetten op integraler werken

- het niet meer afsluiten van zaken terwijl er hulpverlening loopt, een vaste consulent blijft dan aan de casus gekoppeld (monitoring)
- uitbreiden van aantal zaken met complexe problematiek waarin we regievoeren;
- verder implementeren van de methode verklarende analyse in het team.

Voor de **middellange termijn** werken we toe naar intensievere samenwerking met lokale partners als het onderwijs en huisartsen en doorontwikkeling naar een Stevig lokaal team (Hervormingsagenda). Dit doen we lokaal in relatie tot inrichting van sociaal domein vanaf 2027. En in regionaal verband werken we aan meerdere thema's zoals:

- toekomstscenario kind en gezinsbescherming;
- implementatie van de visie gefaseerd werken aan veiligheid
- voorkomen complexe hulpvragen.
- de hoog-specialistische zorg (Essentiele Functies) voor kinderen in de meest kwetsbare situatie (gestart 2025). Waarbij we inzetten op zo mogelijk ambulant, waar nodig met verblijf en waarbij we de expertise naar het kind/gezin brengen en niet andersom.

Daarnaast stellen we een gerichte lokale aanpak op het terugdringen van jeugdhulp met verblijf op. Daarin zetten we in op nadere duiding en beter begrip van de toename bij jeugdhulp verblijf. En werken we aan het voorkomen van instroom, het bevorderen van effectiviteit van het verblijf en stimuleren van uitstroom waar mogelijk.

Bijstelling begroting jeugdhulp nodig
De in de programmabegroting 2025 beoogde lagere budgetten blijken voor de gemeente Rheden niet uit te komen als we reële prijzen en indexaties, de vertraging van de Hervormingsagenda en de groei op verblijf willen opvangen. Dit maakt bijstelling van de programmabegroting 2025 nodig, zoals we in de 2de Bestuursrapportage hebben aangegeven. Ook een goede lange termijn vertaling in de programmabegroting 2026-2029 is nodig. Door onze begrote budgetten te toetsen aan de verwachtingen van het Rijk voor jeugdhulp in onze gemeente, hebben we een ijkpunt om uitgaven en prognoses de komende jaren te toetsen. We merken ook op dat het Rijk budgettair gezien in de Algemene Uitkering de vertraging van de Hervormingsagenda en dus beperkingen in het verder bijsturen op daling van de hoeveelheid jeugdzorg erkent (zie grafiek 8).

Vervolg

Wij zullen naar aanleiding van deze ontwikkelingen u nader informeren en de aanpak financieel verwerken bij programma samenleving in de programmabegroting 2026-2029. We kijken daarbij in eerste instantie breed binnen programma samenleving of we daar de financiële gevolgen kunnen laten landen. We blijven in VNG verband ook inzetten op de lobby bij het Rijk voor structurele extra middelen voor jeugd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris